

GÓRNICTWO PODZIEMNE	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-89
	Maszyzny i urządzenia gornicze Elektryczne układy zasilania i sterowania Wymagania	1705-54
		Grupa katalogowa 0441

BN-89/1705-54 (neq CT CЭB 4792-84)

1 WSTĘP

Przedmiotem normy są wymagania dotyczące układów zasilania prądem przemiennym o częstotliwości 50 Hz z izolowanym punktem gwiazdowym i układów sterowania, stosowanych w maszynach i urządzeniach gorniczych z napędem elektrycznym, przeznaczonych do pracy w podziemnych wyrobiskach gorniczych

Norma nie dotyczy maszyn i urządzeń wysokiego napięcia, rozdzielni, trakcji elektrycznej oraz wyposażenia elektrycznego warsztatów

2 WYMAGANIA PODSTAWOWE

2.1 Urządzenia układu zasilania i sterowania powinny być zgodne z przepisami obowiązującymi dla warunków gornictwa podziemnego zapewniającymi łatwą i bezpieczną obsługę, kontrolę oraz konserwację i mieć budowę zgodną z odpowiednimi normami przedmiotowymi

2.2 Kable i przewody

2.2.1 W układzie zasilania i sterowania należy stosować kable i przewody dopuszczone do stosowania w warunkach gornictwa podziemnego

2.2.2 Kable i przewody umieszczone nieruchomo w maszynie lub urządzeniu nie powinny być łamane na ostrych krawędziach. Przewody oponowe powinny być prowadzone po promieniu nie mniejszym niż trzykrotna jego średnica

2.2.3 Zabezpieczenie przewodu przed zerwaniem Ruchome maszyny¹⁾ lub urządzenia, w których zasilający przewód oponowy jest ciągniony powinny być wyposażone w urządzenia wyłączające go spod napięcia zanim nastąpi jego zerwanie lub wyrwanie z uchwytu

2.3 Ochrona przed uszkodzeniem mechanicznym wyposażenia elektrycznego Elementy zewnętrzne wyposażenia elektrycznego maszyn i urządzeń powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniami częściami ruchomymi tych maszyn oraz przed uszkodzeniami mechanicznymi pochodzącymi od opadających brył węgla i skał, od maszyn współpracujących itp

¹⁾ Patrz Informacje dodatkowe p 5)

2.4 Dostęp do elementów wyposażenia elektrycznego Pokrywy skrzyni (komor) wyposażenia elektrycznego oraz miejsca wyprowadzenia przewodów i kabli powinny być dostępne dla przeprowadzenia konserwacji i naprawy

Dzwignie i przyciski sterownicze powinny być łatwo dostępne dla obsługi

3 WYMAGANIA DOTYCZĄCE UKŁADÓW ZASILANIA

3.1 Podłączenie do sieci maszyn i urządzeń przewodowych powinno być przeprowadzone za pomocą zespołów manewrowych, wyłączników stycznikowych i innych dopuszczonych urządzeń

3.2 Wyłącznik awaryjny²⁾ W układach zasilania maszyn i urządzeń ruchomych (z wyjątkiem maszyn ręcznych i narzędzi), w przypadku braku odłącznika na maszynie, należy umieszczać w szereg z aparaturą zasilającą wyłącznik awaryjny z blokadą w położeniu wyłączonym

3.3 Zabezpieczenia Obwody zasilania oraz wyposażenie elektryczne maszyn i urządzeń powinny być zabezpieczone

- przed skutkami zwarc międzyprzewodowych,
- przed przeciążeniem,
- przed upływem prądu do ziemi, w tym również przed załączeniem napięcia przy zwarcu do ziemi — wg BN-83/3008-02

3.4 Urządzenia energoelektroniczne powinny być wyposażone w zabezpieczenia chroniące je przed skutkami nieprawidłowego wystawienia

3.5 Maszyzny i urządzenia w wyrobiskach szczególnie zagrożonych W układach zasilania maszyn i urządzeń przeznaczonych do pracy w wyrobiskach szczególnie zagrożonych (np duża koncentracja metanu, tapania itp), należy zastosować urządzenia powodujące wyłączenie napięcia zasilania w przypadku wystąpienia zagrożenia

²⁾ Patrz Informacje dodatkowe p 6)

Zgłoszona przez Centrum Mechanizacji Gornictwa KOMAG
Ustanowiona przez Ministra Gornictwa i Energetyki dnia 20 października 1989 r
jako norma obowiązująca od 1 kwietnia 1990 r
(Dz Norm i Miar nr 11/1989 poz 28)

4 WYMAGANIA DOTYCZĄCE UKŁADÓW STEROWANIA

4.1 Wymagania ogólne — wg BN-90/1705-01 p 2.7, 1-2, 7.4 i 2.7.9

4.2 Rodzaje sterowania W maszynach lub urządzeniach może być stosowane sterowanie lokalne i/lub zdalne

4.3 Miejsce sterowania maszyną lub urządzeniem Sterowanie maszyną lub urządzeniem powinno odbywać się z jednego stanowiska. Jeżeli przewiduje się sterowanie maszyną lub urządzeniem z kilku stanowisk, to urządzenia sterujące powinny być wyposażone w blokadę uniemożliwiającą uruchomienie i sterowanie maszyną lub urządzeniem z innego stanowiska, bez uprzedniego uzyskania uprawnienia z głównego stanowiska sterowania

Wyłączenie maszyny lub urządzenia powinno być możliwe z każdego przewidzianego miejsca sterowania lub z innych miejsc, zgodnie z wymaganiami norm przedmiotowych

W przypadku gdy maszyny lub urządzenia nie są widoczne z miejsca sterowania, miejsce to zaleca się wyposażać we wskaźnik informujący o załączeniu lub wyłączeniu maszyny lub urządzenia

4.4 Elementy mechaniczne urządzeń sterowania powinny uniemożliwiać samoistne załączenie

4.5 Elementy wykonawcze układu sterowania powinny zapewniać załączenie maszyny lub urządzenia również przy wzroście rezystancji pętli obwodu sterowania do 20 Ω i obniżeniu napięcia do 0,85 napięcia znamionowego

4.6 Elektryczne zabezpieczenie przed samozałączeniem

a) Układ sterowania powinien być tak wykonany, aby nie istniała możliwość samoczynnego załączenia maszyny lub urządzenia w przypadku zaniku napięcia a następnie jego powrotu

Wymaganie to nie dotyczy układów maszyn i urządzeń specjalnych, dla których samoczynne załączenie zostało przewidziane w dokumentacji technicznej i potwierdzone w dopuszczeniu

b) Układ sterowania powinien mieć urządzenia zabezpieczające przed samozałączeniem się maszyny lub urządzenia przy podwyższaniu się napięcia w sieci do 1,5 napięcia znamionowego

4.7 Kontrola uziemienia Maszyny lub urządzenia ruchome powinny być wyposażone w urządzenie do kontroli rezystancji uziemienia

4.8 Obwody zewnętrzne sterowania maszyn i urządzeń przeznaczonych do pracy w pomieszczeniach zagrożonych wybuchem metanu powinny być iskrobezpieczne — wg PN-84/E-08107

4.9 Układy sterowania powinny działać poprawnie przy obniżonej rezystancji izolacji obwodu sterowania do 1000 Ω

4.10 Blokady

a) W maszynach i urządzeniach wyposażonych w odłączniki lub rozłączniki, układ sterowania powinien zapewnić beznapięciowe lub bezprądowe rozłączenie ich styków głównych

b) W maszynach i urządzeniach wyposażonych w sprzęgniki układ sterowania powinien zapewniać beznapięciowe rozłączenie ich styków głównych

c) Układ sterowania powinien mieć blokadę uzależniającą wzajemną pracę maszyn lub urządzeń w przypadku, jeżeli jedna z maszyn lub jedno z urządzeń zmienia swe położenie podczas pracy i jest bezpośrednio uzależnione od stanu gotowości drugiego

4.11 Sygnalizacja ostrzegawcza przed uruchomieniem Maszyny lub urządzenia, których uruchomienie może zagrozić bezpieczeństwu obsługi, powinny mieć samoczynnie uruchamiany wyprzedzający sygnał ostrzegawczy odbieralny przez obsługę w całej strefie zagrożenia tej maszyny lub urządzenia

Parametry sygnału akustycznego i optycznego — wg BN-87/0408-11

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1 Instytucja opracowująca normę — Centrum Mechanizacji Górnictwa KOMAG — Gliwice

2 Normy i dokumenty związane

PN-84/E 08107 Urządzenia elektryczne przeciwwybuchowe Urządzenia i obwody iskrobezpieczne Wymagania i badania

BN-87/0408-11 Sygnalizacja w podziemiach kopalni Sygnały optyczne i akustyczne

BN-90/1705-01 Maszyny i urządzenia górnicze Wymagania ogólne
BN 83/3008-02 Urządzenia elektryczne górnicze Zabezpieczenie upływowo dla kopalnianych sieci elektroenergetycznych prądu przemiennego o napięciu do 1200 V Ogólne wymagania i badania

3 Norma międzynarodowa

RWPG CT CЭB 4792-84 Оборудование забойное Общие требования безопасности к системам электроснабжения и управления

4 Zakres zgodności z normą międzynarodową (neq CT CЭB 4792-84) W stosunku do CT CЭB 4792-84 pominięto następujące punkty dotyczące

— napięć znamionowych (1.3)

— elementów układów sterowania (2.6)

— kontroli ciągłości linii zasilającej sygnalizatory akustyczne (2.14)

Dodano punkty dotyczące

— kabli i przewodów (2.2.2 2.2.3)

— ochrony wyposażenia elektrycznego przed uszkodzeniami mechanicznymi (2.3)

— dostępu do elementów wyposażenia elektrycznego (2.4)

5 Określenie charakteru i czasu pracy maszyn i urządzeń jest zgodne ze Szczegółowymi przepisami prowadzenia ruchu i gospodarki złożem w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny i brunatny (Ministerstwo Górnictwa i Energetyki Katowice 1984 r.)

6 Wyłącznik awaryjny — wyłącznik mocy o zdolności wyłączalnej większej niż suma mocy zasilanych odbiorników energii elektrycznej

7 Autorzy projektu normy — mgr inż. Zofia Broen mgr inż. Andrzej Szczurek inż. Robert Skrzydło — Centrum Mechanizacji Górnictwa KOMAG — Gliwice

8 Uzgodnienia z Wyzszym Urzędem Górnictwem Treść merytoryczna projektu normy uzgodniona została z Wyzszym Urzędem Górnictwem pismem z dnia 2 listopada 1988 r. o znakach E/ZN 041/210/87

